

Müasir dövrdə bank innovasiyaları.

Magistrant : Nəsibova Fidan Füzuli qızı.

Elmi rəhbər : I . e . n . Əzizova Əminə Əliseyran qızı.

Müasir dövrdə bank innovasiyaları.

I Fəsil. İnnovasiya və onun müasir bank biznesində rolu.

1.1. Bank innovasiyaları, onların mahiyyəti, məzmunu, növləri və həyat dövrü.

1.2. Xarici banklarda innovasiyanın əsas istiqamətləri.

II Fəsil. Zaman və məsafədən azad innovativ elektron bankçılıq və texnoloji inqilab.

2.1. Elektron bankçılıq.

2.2. Bank texnologiyalarının innovasiyası.

III Fəsil. Azərbaycanada innovasiya bank biznesi.

3.1. İnnovasiya bank biznesinin Azərbaycanda ilk addımları.

3.2. Azərbaycanda bank sisteminin təkmilləşdirilməsi yolları və innovasiya perspektivləri.

GİRİŞ

Dissertasiya işi müasir dövrdə bank innovasiyalarının tədqiqinə həsr olunub. Seçilmiş mövzu yeni mövzulardan olub, cox aktualdır. Bu mövzunu seçməkdə əsas məqsədim müasir bank sisteminin yeniliklərini tədqiq etmək, inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsini öyrənmək, innovasiya biznesinin bank biznesinə təsirindən yaranan yenilikləri açmaqdır. Azərbaycanda müasir innovasiya bank biznesinin prespektivlərini göstərməkdir.

Müasir dövrdə innovasiya yalnız iqtisadi artımı, inkişaf və struktur tərəqqisini təyin edən amillərdən biri deyildir. İnnovasiya – müasir iqtisadiyyatın bütün sahələrinin inkişafına səbəb olan və bank sektorunda böyük rol oynayan bir yenilikdir. Hazırki dissertasiya tədqiqatı, innovasiyanın geniş şərhinə və qoyulmuş nəticəyə əsaslanaraq sübut edir ki, inkişaf etmiş ölkələr iqtisadi yüksəlişin yeni tipini reallaşdırırlar. Yəni, innovasiyanı, hansı ki, daim inkişaf edən texnoloji inqilabın nəticəsindən yaranır.

İnnovasiya bazisləri XXI əsrin əvvəllərində bir sıra dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində müasir texnoloji sistem şəklində təşəkkül tapmışdır. Mikroelektronika və informatikanın əsasında istehsal texnologiyasının qarşılıqlı əlaqəsini təmin etmişdir.

İnnovasiya prosesi xarici bankların müxtəlif fəaliyyət sahələrini əhatə edir: Yeni bank məhsul və xidmətlərini yaradır, bank strukturlarını və daxili nəzarəti dəyişir, yeni idarəetmə sistemi yaradır. Sözü gedən problematika o qədər geniş miqsaylıdır ki, o böyük miqdarda tədqiqat və publikasiyanın əmələ gəlməsinə səbəb olmuşdur. Və bu məsələ bir dissertasiya çərçivəsində baxıla bilməz. Bununla bərabər müasir realıq innovasiya texnologiyalarının bank biznesinə təsirini araşdıran yeni elmi yanaşmalar tələb edir.

*Qoyulmuş məqsədə nail olmaq üçün
aşağıdakı məsələləri həll etməklə b
olunmuşdur:*

- Xarici banklarda innovasiya tədqiqatlarına nəzəri – metodoloji yanaşmasına baxış;
- İnformasiya texnologiyalarının dünya iqtisadiyyatının müasir bank sektoruna təsir xüsusiyyətlərini təyin etmək;
- ABŞ, Böyük Britaniya, Yaponiya və digər inkişaf etmiş ölkələrin təcrübələrinin xarici bankların innovasiya fəaliyyətinə göstərdiyi təsiri öyrənmək;
- Xarici banklarda distansyon idare etmənin forması və etaplarının perspektiv inkişafını təyin etmək;

Araşdırmanın obyektini

Müasir banklarda gedən innovasiya prosesidir.

Araşdırmanın predmeti

Müasir bank biznesinin inkişafında yeni texnologiyaların təsiri.

Tədqiqatın informasiya bazası və işlənməsi metodları

Ümumi elmi prinsiplərə, iqtisadi biliklərə, elmi əsərlərə, elmi yeniliklərə, internetdən aldığımız məlumatlara, altı illik bank təcrübəmə əsaslanmışdır.

Dissertasiya işinin nəzəri cəhətdən məqsədi

Bank innovasiyalarının inkişafı və metodologiyasının tədqiqatındadır.

Dissertasiya tədqiqatının praktiki cəhətdən mənası

Xarici banklarda tətbiq olunmuş innovativ məhsul və xidmətlərdir.

Elmi axtarırların nəticəsi

- Dünya iqtisadiyyatında bank sektorunun əsas inkişaf istiqamətləri bir necə amillərin təsiri altında formalaşır (informasiya texnologiyası, qloballaşma, maliyyə institutlarının birləşməsi); bank sektorunun stuktur dəyişiklikləri (yeni dalğaların birləşməsi); Qeyri bank təşkilatlarının bank biznesinə müdaxiləsindən –birinci novbədə informasiya şirkətlərinin ; Yenilik sahəsində banklar arasında rəqabət.
- İnformasiya texnologiyaları ilə bağlı bank yeniliklərinin xüsusiyyətləri; texnoloji yeniliklərin tətbiqi üçün təkan (elektronika, rabitə); liderlərlə, imitatorların şərti bölünməsi, xaricdən bu texnologiyaların alınması;Banklar üçün mühüm xərclər kimi yeni texnologiyaların alınması olmalıdır.
- Müasir bank innovasiyalarının növləri: bank məhsullarının , xidmətlərinin və texnologiyalarının innovasiyası.Bu yenilikləri göstərən analitik modellər.
- Bəzi xarici dövlətlərdə innovasiya bank biznesinin tətbiqi : ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, Almaniya, Avstraliya, Yaponiya və digər ölkələr. Sübut olunmuşdur ki, Azərbaycanın bank sisteminin müasir formasının inkişafı üçün xarici bankların təcrübəsindən istifadə etmək dəyərlidir. İqtisadi ədəbiyyatlarda olduqca sadələşdirilmiş və sistemləşdirilmiş, informasiya texnologiyalarının bank biznesinə tətbiqi; online – banking, telebankinq, e – banking, internet banking, mobil banking, virtual banking.

Bank işində innovasiya necə başa düşülür?

İlk növbədə bu yeni bank məhsulu və xidmətinin yaranmasıdır. Hansı ki, əvvəlki bank məhsul və xidmətlərindən öz yeniliyi və keyfiyyəti, geniş alıcı kütləsinə, daha da inkişaf etmiş texnologiya şəraitinin yaranmasının nəticəsində ərsəyə gəlmiş bank məhsulu və ya xidmətidir.

innovasiyaların bank sferalarının inkişafında göstərdikləri xidmətlər:

İqtisadi və
strateji effektivlik

Müştəri
bazasının artımı

Bazarda payın
artımı

Çəkilən
xərclərin
azalması

Yeni bir bank
əməliyyatlarının
aparılması

Bank xidmətlərində müvəqqəti faktorlar böyük rol oynayır. Bank bazara yeni məhsul və xidmətlər ilə daxil olmağa səy göstərir. Əgər bank innovasiyaları bank məhsulu və ya xidməti ilə inkişaf etmirsə, o progressiv sayıla bilməz.

Bu anlayış növbəti 5 halı özündə əks etdirir.

İstehlakçıya keyfiyyətinə və xidmətinə görə məlum olmayan məhsulun hazırlanması

Yeni tətbiq olunmuş və praktiki cəhətdən müəyyən sənaye növünə məlum olmayan istehsalat metodu. (Yeni elmi araşdırmaların nəticəsi olaraq.)

Yeni satış bazarının mənimsənilməsi. (Bu bazarın mövcud zaman kəsiyində fəaliyyətinin olub – olmamasından asılı olmayaraq.)

Yeni xammal və yarımfabrikat mənbələrinin mənimsənilməsi

Mövcud maliyyə bazarında inhisarçılıq hüququ uğrunda müəyyən təşkilati dəyişiklik etmək. Bu məqsədlə mövcud inhisarçıları bazardan sıxışdırıb çıxarılması.

Virtual bankların spesifikasiyası

texnoloji bank innovasiyalarına verilən impulslar, informasiya texnologiyaları ilə əsaslanaraq başqa sahələrdən gəlir (elektronika və kommunikasiya)

bank sektorunda məna etibarı ilə şərti olaraq lider və imitatorlara bölünür. Lider banklar texnoloji innovasiyaları tətbiq etməklə uğurla fəaliyyət göstərir. Bank xidməti bazarında əlaqələri gücləndirir

struktur dəyişiklikləri və yeni bank məhsulları ilə əlaqədar olaraq banklar özləri innovasiyalar yaradır

adi firmalarla yeni innovasiyaların tətbiqi sahəsində elmi tətqiqatlara çəkilən xərclər böyük rol oynayır. Banklara imitator kimi texnologiyalara çəkilən xərclər vacibdir

Banklarda mövcud olan bütün innovasiya prosesləri 3 qrupa bölünür:

Yalnız bir banka aid olan sadə təşkilatdaxili innovasiya prosesi. Belə halda bu yenilik bank məhsulunun formasına təsir etmir, lakin həmin bankdaxili texnoloji və mövcud servis məhsuluna xidmət edir.

Yeni bank məhsulunun formalaşdırılması, maliyyə bazarında alqı-satqı predmeti olaraq sadə təşkilatdaxili proseslərin əsas funksiyasıdır.

Genişləndirilmiş innovasiya prosesi əsasən bank məhsulunun kompleks şəkildə formalaşdırılması ilə bağlıdır. Belə halda bank öz müştəriləri arasında innovasiya proseslərini bölüşdürür. Buna misal olaraq bank öz hesablarını sistemli şəkildə məsafədən idarə edir. Texnologiyaların inkişafı bankdaxili srtukdur dəyişikliklərinə səbəb olur.

Yeni bank məhsulu

Azsaylı

Kütləvi

Limitli

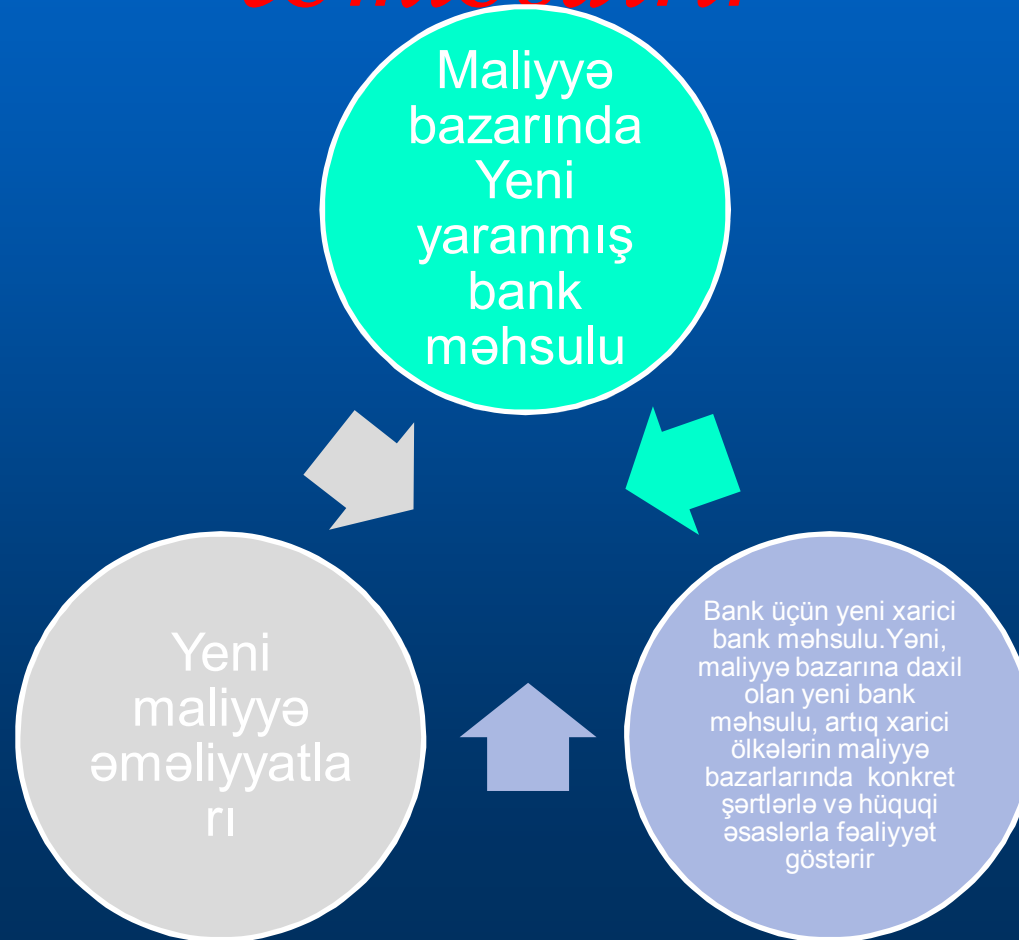
Limitsiz

Mülkiyyət

Mülkiyyət
hüququ

Bank innovasiyası məzmununa görə aşağıdakı növləri özündə

cəmləsdirir

Bank innovasiyaları iki sinifə bölünür

Reaktiv

Strateji

Bankların fəaliyyət məkanını nəzərə alıb innovasiyaları iki hissəyə ayırmaq olar:

Əsas

Təchizedici

Qrupdaxili əmtəə innovasiyası iki kateqoriyadan ibarətdir:

**Şəxsi məhsul
innovasiyası**

**Bazar
innovasiyası**

Bank yeniliklərinin klassesifikasiyası aşağıda göstərilən innovasiya qruplarına bölünür:

Radikal və ya bazis yeni bank məhsullarının və xidmətlərinin idarəetmə metodudur

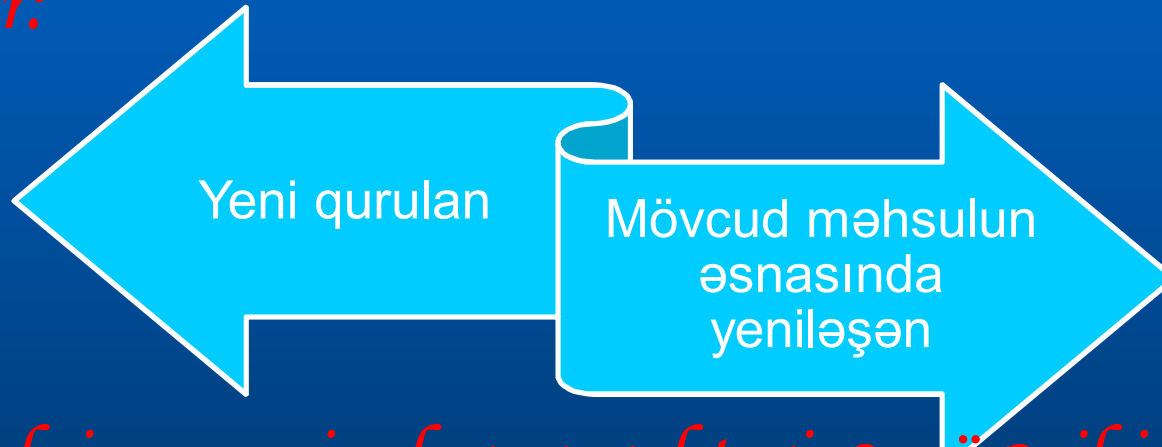
Kombinator və ya bir necə müxəlif elementlərin kompleks şəkildə birləşməsi

Modernləşdirilmiş forma; Yeni və əlavə dəyişiklərin edilməsi. Bank məhsullarının həyat dövrünün uzadılması, əlavə diskont kart və ya depozitlərin sığortalanması üçün verilən plastik kartlar

Təsir həcminə görə innovasiyalar iki növə bölünür

Bank innovasiyaları dərəcəsinə görə iki hissəyə bölünür:

Bank innovasiyaları xarakterinə görə iki növə bölünür.

Bank innovasiyalının həyat dövrü

Bank, innovasiyasının istehsalında 4 məsələni həll etməli olur:

Bank innovasiyasının elementləri

- Maliyyə bazarının araşdırılması
- Bank innovasiyalarının bazardakı aktivliyi
- Bank innovasiyalarının həyat dövrünün analizi
- Yeni bank innovasiyalarının planlaşdırılması
- Qiymət siyasəti
- Reklam
- Bank innovasiyalarının prezintasiyası
- Bank innovasiyalarının satışının təşkili
- Bank innovasiyalarının diffuziyası

Bank sistemində distansion idarə etmə

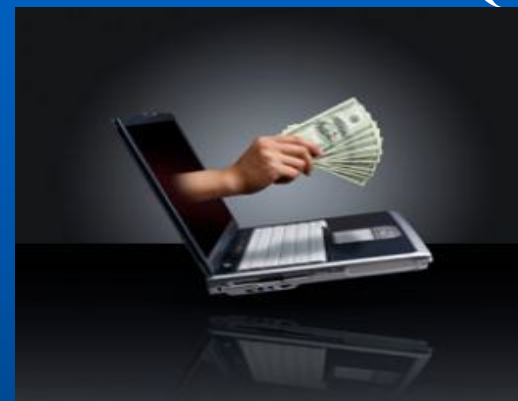
TELEFON BANKIŶQ

EV- BANKIŶQ

İNTERNET BANKIŶQ

MOBİL BANKIŶQ

SMS BANKIŶQ

VIDİO BANKIŶQ

TELEFON BANKÇILIĞI

Telefon bank xidməti vasitəsilə aparılan əməliyyatlar:

- Bütün banklardakı öz hesabınızdan ödəmələri həyata keçirə bilərsiniz
- Hesablarınız və bank xidmətləri, bank məhsulları haqqında məlumatları əldə edə bilərsiniz
- Hesab əməliyyatlarının yoxlanılması, pul köçürmələri
- WESTERN UNION ilə təcili pul köçürməsi,
- Kommunal ödənişləri həyata keçirmək (məs: mobil telefon ödənişləri və hesablar),
- Bank hesablarınız arasındakı valyuta mübadiləsi (ABŞ Dolları, Avro, Rubl, Britaniya Funt) əməliyyatlarını həyata keçirə bilərsiniz
- Kredit ödənişi edə bilərsiniz (əsas borc, faiz borcu, hesablanmış cərimə haqqında məlumat ala bilərsiniz)
- Depozit hesabları haqqında məlumat (hesablanmış faiz, depozitin bitmə tarixi və s. məlumatlar)
- Plastik kartınızda olan limit haqda, limitin artırılması və ya yaranmış problemlərin həlli
- Plastik kartınızın itirilməsi zamanı onu blokləşdirmək, hesabda olan qalıq pulun sizə təcili çatdırılması, PİN kodun açılması və s.

SMS BANKING VƏ MOBİL BANKING

•SMS-xəbərdarlıq

•Kart hesabı üzrə həyata keçirilən əməliyyatlar, məsələn hesabdan pul vəsaitinin silinməsi və ya hesaba pul vəsaitinin daxil edilməsi, hesaba hesab üzrə hesablanmış faizlərin daxil edilməsi, kredit öhdəlikləri və s. haqqında məlumatın əldə edilməsi;

•Banka sorğular

•Bank hesabı haqqında balansın öyrənilməsi, kartın istifadə müddətinin bitməsi halında yeni kartın buraxılışı haqqında sifariş, ödəniş kartının blokladılması və ya blokdan çıxarılması, bankın təklif etdiyi məhsul və xidmətlər, valyuta məzənnələri və s. haqqında məlumatın əldə edilməsi məqsədi ilə sorğuların göndərilməsi;

•Ödənişlər

•Bu xidmət vasitəsi ilə aşağıdakı bu və digər ödənişlər həyata keçirilə bilər

•kart hesabına pul vəsaitinin mədaxil edilməsi üzrə;

•kommunal xidmət haqları üzrə;

•mobil operatorlar üzrə;

•digər kart hesabına pul vəsaitinin köçürülməsi üzrə;

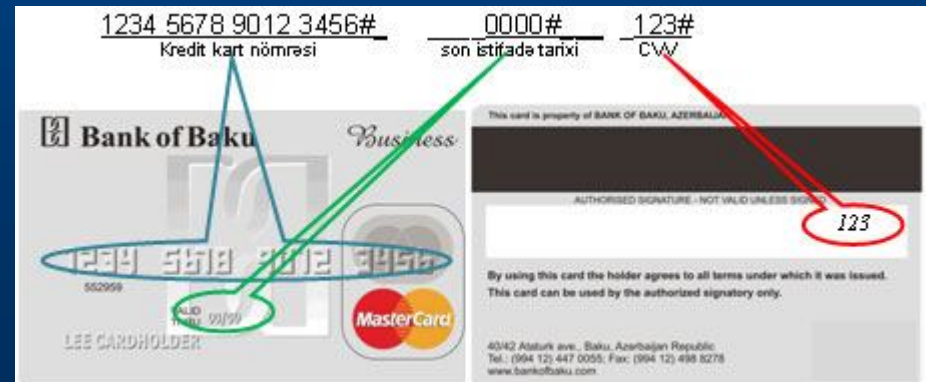
•kütləvi xidmət operatorlarının (kabel televiziyası, internet provayder və s.)

xidmətləri üzrə.

EV BANKÇILIĞI

- Dünyanın İnternet bağlantısı olan istenilen yerinden öz şəxsi hesabına istenilen anda, sürətlə daxil olma və sərbəst şəkildə öz hesabını idarə etmə;
- Aparılan əməliyyatların çox qısa bir vaxt ərzində həyata keçirilməsi;
- İstenilen vaxt aparılan əməliyyatların istiqamətləri, keçmiş əməliyyatlar haqqında məlumatların asanlıqla əldə olunması;
- Öz internet bank hesabı vasitəsilə qısa zamanda bir neçə istiqamət üzrə əməliyyatlar aparılması.
- Az bir vaxtla sürətli bankçılıq.
- Vaxta qənaət.
- 7 gün 24 saat xidmət.
- Hesab fakturalarınızı ödəməklə dərhal təsdiqetmə bildirişini əldə etmək.
- Yüksək qorunma sistemi ilə təhlükəsiz əlaqə xətti.
- Ölkə xaricində olanda belə bankınızın sizinlə olması.

INTERNET BANKING

- Hesablarındakı qalıqları yoxlaya bilər
- Vəsaitin hərəkət tarixi haqqında informasiya almaq (hesabdan çıxarış), hesaba mədaxil və məxaric olunan vəsaitlər haqqında dəqiq tarix və daxil olmaların və məxariclərin yönəldiyi yer.
- Bank hesabları vasitəsilə valyuta mübadiləsi (ABŞ Dolları, Avro, Rubl, Britaniya Funt) əməliyyatlarını həyata keçirə bilər.
- Ödəniş tapşırıqlarını keçirə bilər. Yəni istənilən hesaba öz hesabları vasitəsilə pul köçürə bilərlər.
- İşçiləri üçün əmək haqqı və korporativ kartların sifarişini verə bilərlər

ATM BANKÇILIĞI

Müxtəlif hesablardan nağd pulu verilməsi

Cari və kart hesablara pulun qoyuluşu

Card to card

Cash by code

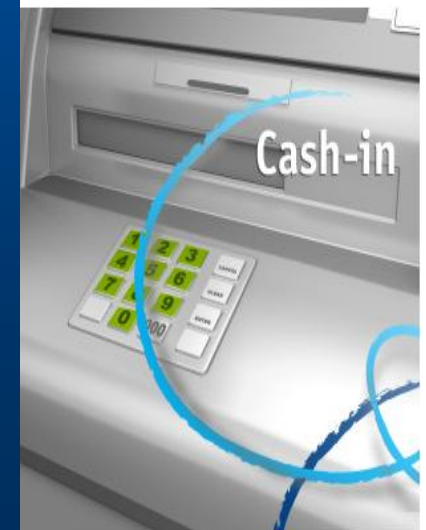
Kredit ödənişi

Kommunal xidmətləri ödənişi

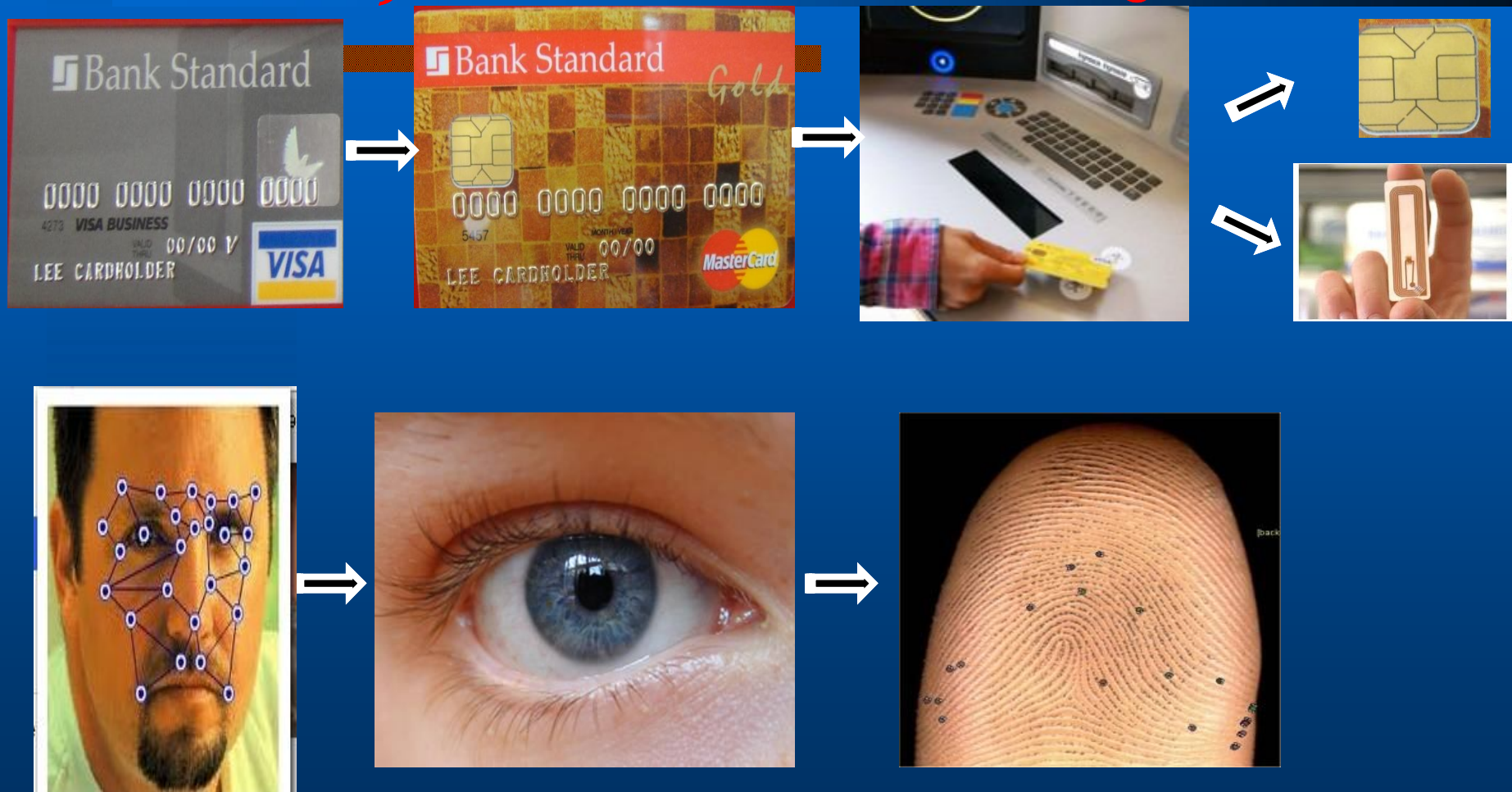
Mobil operatorlara ödəniş

Internet provayderlərə ödəniş

Kabel tv-lərə ödəniş və s.

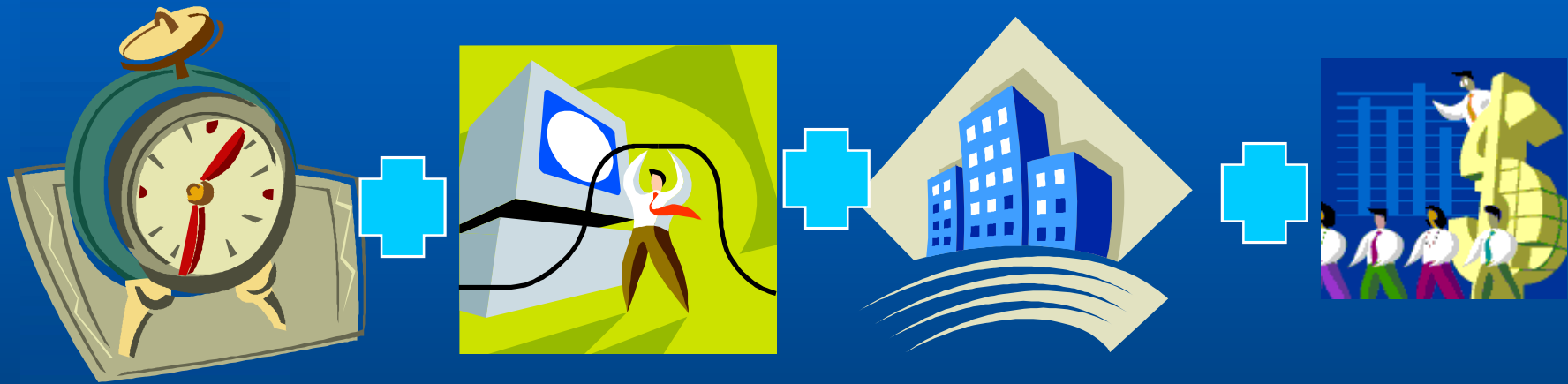

Ödəniş vasitələrinin təkamülü

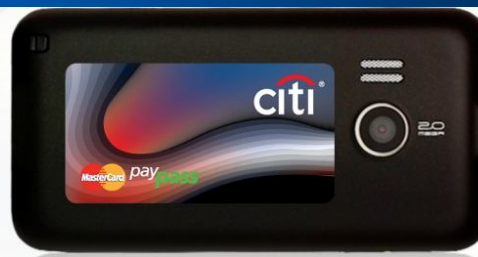
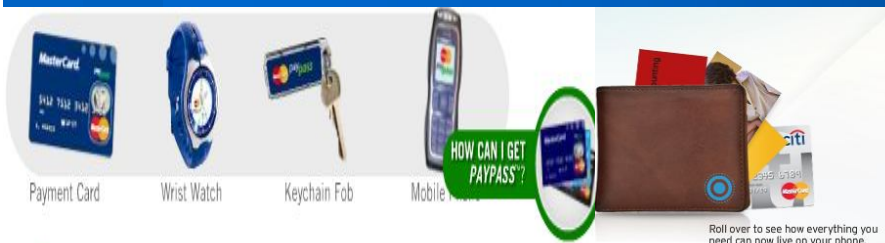

INNOVATİV ELEKTRON BANKÇILIQ

PAYPASS SISTEMI

Roll over to see how everything you need can now live on your phone.

Tap

Go on. Try it out.

Now that you've read all about how PayPass works, why don't you give it a whirl — right here. Choose a PayPass™ enabled device, and tap. But be careful it's addicting.

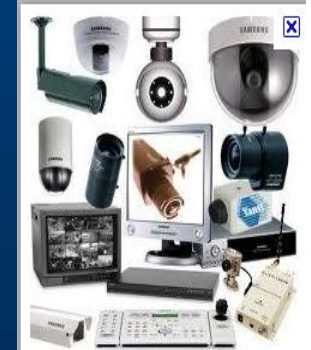

NFC VƏ RFID

Videoregistrator

Biometrik kamera

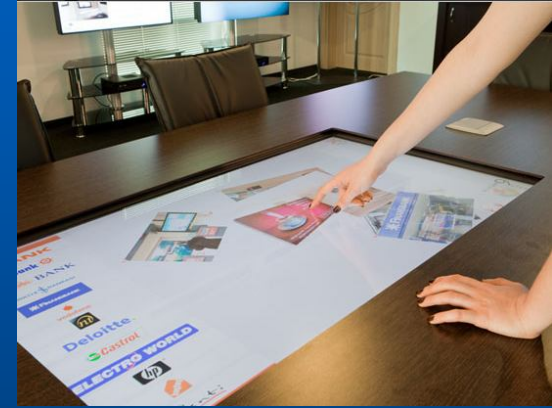

Video məsləhətçi

Interaktiv vitrin

Taçskrin-masa

Biometrik poster

ERİ planşeti

İnternet-banking

üçün terminallar

e-signing on the Hypercom Optimum with xyzmo
7 months ago

Document e-signing on the iPad with xyzmo
7 months ago

Signing with Wacom STU-300 LCD (Ideal for Portable Use)
7 months ago

Signing with Wacom STU-520 color LCD
7 months ago

How to complete forms automatically

Signing with Wacom STU-500 LCD

Vender aparatı

Mobil kart rider

DIQQƏTİNİZƏ GÖRƏ TƏŞƏKKÜR EDİRƏM

07.07.2015

29